

Verneområder

ROLTDALEN OG GARBERGELVA

- foreslåtte og eksisterende verneområder

Roltdalen er foreslått som nasjonalpark av Statens Naturvernråd i forbindelse med den nye nasjonalparkplanen. Prestøyen - Stråsjøen naturreservat ble opprettet 23.12.83.

Roltdalen og Garbergelva omfatter store vegløse områder med myr, skog og fjell. Tidligere var dette viktige utmarksområder for bygdene i Selbu, og vi finner spor etter både tømmerfløting, kvernsteinsdrift, tjærebrenning og gruvedrift. Fast bosetting har det også vært her, og de mange setervollene er fremdeles viktige elementer i landskapet.

Barskogen i Roltdalen er vurdert som meget verneverdig. På grunn av virksomheten i dalen finner vi ikke urskog. Skogen har likevel et urørt preg. Vi kan finne gran på over 300 år og enda eldre furu. I denne villmarka finnes også streifdyr av bjørn, fjellrev og gaupe.

Ved slutten av istiden lå det en bredemt sjø i øvre del av Roltdalen. Flere steder vitner strandlinjer i ulike høyder om dette. Ved Stormoen og Svenskmoen finner vi elvedeltaer som er dannet i bresjøen.

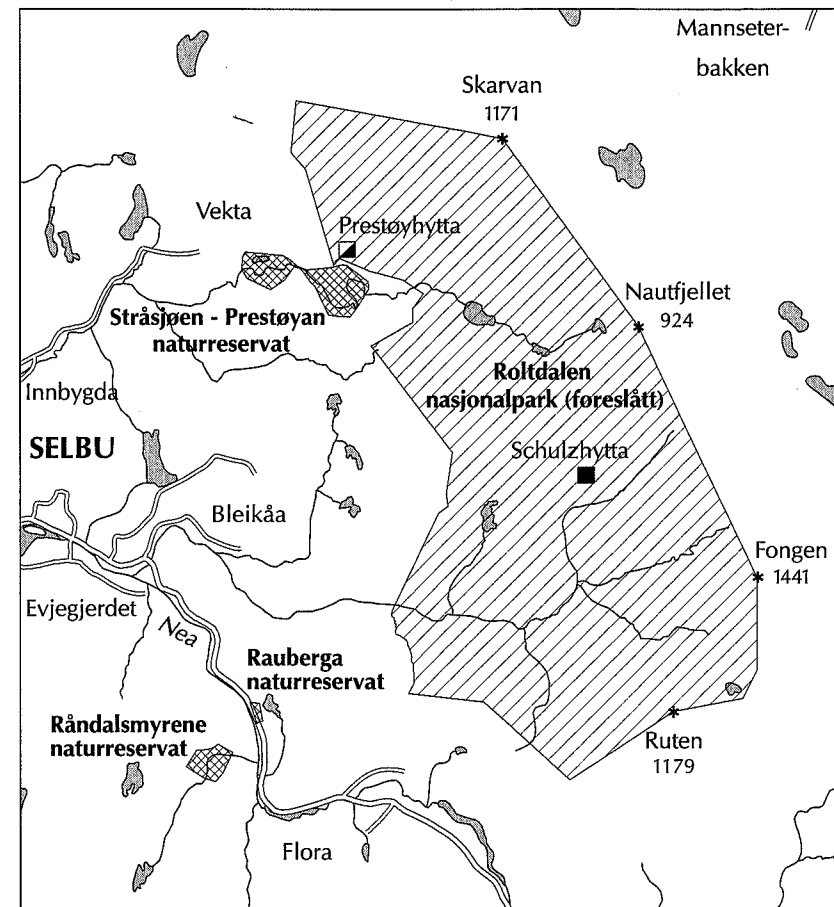
Roltdalen og områdene langs Garbergelva byr på rike naturopplevelser til alle årstider. Likevel er de forholdsvis lite brukt av fotturister. For Stråsjøen - Prestøyen er det fastsatt verneregler. Det er bl. a. forbud mot jakt og slipp av hund og bruk av båt innenfor naturreservatet. Det er heller ikke lov å fjerne planter.

SYLENE - foreslått som nasjonalpark

Sylene er foreslått som nasjonalpark av Statens Naturvernråd i forbindelse med den nye nasjonalparkplanen. Et stort tilgrensende område på svensk side er også foreslått som nasjonalpark. Rangledalen naturreservat i Nord-Trøndelag ble opprettet 26.8.88.

Det meste av den foreslåtte nasjonalparken ble fredet allerede i 1917 som plantefredningsområde. Dette var den første store områdefredningen i Norge. Fredningen står fremdeles ved lag, men verdifulle deler av det opprinnelige verneområdet gikk tapt i forbindelse med neddemmingen av Nesjøen/Essandsjøen.

Den foreslåtte nasjonalparken er svært rik på avsetninger fra slutten av istiden, bl. a. et stort antall eskere og israndavsetninger. Kwartærgeologien i deler av området er vurdert som meget verneverdig.

Tegnforklaring

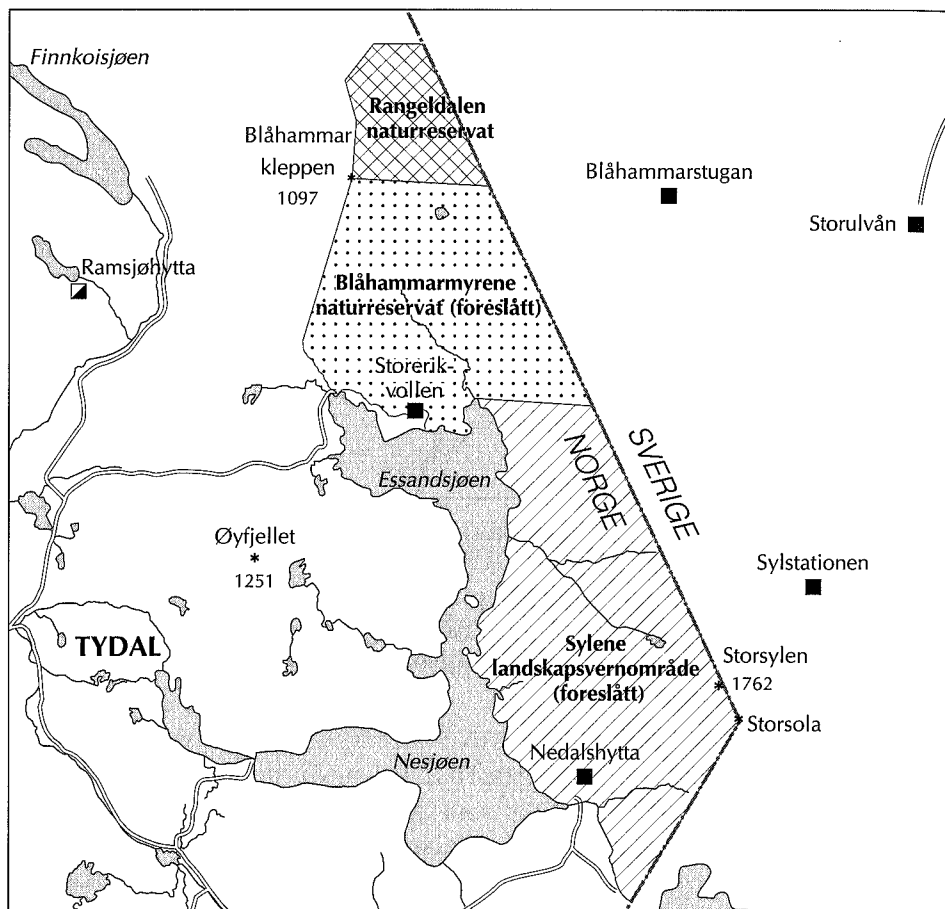
- Stråsjøen - Prestøyen, Rauberga og Råndalsmyrene naturreservater
- Foreslått nasjonalpark i Roltdalen (foreløpige grenser)
- Turisthytte
- Selvbetjent turisthytte
- Vei

Sylene har trukket til seg botanikere i lang tid – det er gjort mange og grundige undersøkelser her gjennom 140 år. I dag finner vi de mest verneverdige myrene nord og øst for Essandsjøen. Deler av disse er allerede fredet i Rangledalen naturreservat, mens resten ligger innenfor de foreslåtte nasjonalparkene i Norge og Sverige.

En norsk-svensk jervestamme har tilhold i Sylene. Her finnes også fjellrev, og streifdyr av bjørn, ulv og gaupe.

Siden Sylene er et av Norges mest populære fjellområder, er det nødvendig å ta spesielle hensyn. For å hindre slitasje på myrene og lette fremkommeligheten er det mange steder bygget klopper over lange strekninger. For Rangledalen naturreservat gjelder spesielle verneregler, bl. a. er det ikke lov å fjerne planter.

Kraftutbygging i Sylene

Trondheim Elektrisitetsverk, TEV, fremmet i 1917 en plan for regulering av hele Nea-Nidelvassdraget fra Leirfossene og helt opp til Sylsjøen. Planen bærer preg av den optimisme som rådet på slutten av 1. verdenskrig, for i planen som i grove trekk tilsvarer de reguleringer som til nå er gjennomført, står det bl.a. at man tenker seg en byggetid på 15 år.

Under konsesjonsbehandlingen ble det reist innvendinger fra Tydal kommune som forlangte en undersøkelse av reguleringens virkning på lokal klimaet som grunnlag for en behandling.

TEV hadde ikke tid til klimaundersøkelser og trakk derfor ut den delen av planen som berørte Tydal kommune.

I 1919 fikk TEV konsesjon på de omsøkte reguleringer i Selbu kommune, bl.a. Selbusjøen og Garbergelva.

I 1920-årene utførte TEV et omfattende oppmålingsarbeide i Neavassdraget for å skaffe seg en oversikt over utbyggingsmulighetene. Samtidig ble det ført forhandlinger med svenske myndigheter om regulering og oppdemming av Nea med Sylsjø dam enten på svensk eller norsk side av grensen.

I 1934 var planen kommet meget langt. Det året fikk TEV tillatelse av svenske myndigheter til regulering med dam på svensk side. Nødvendig areal var kjøpt, av Trondhjems Turistforening og E.C. Dahls legat, og TEV's bolig ved riksgrensen ble flyttet til «tørt» sted ved Djuptjønna.

Når planen ikke ble gjennomført den gang, antas det å ha sammenheng med de vanskene som rådet på den tiden.

Essandsjø og Stugusjøen

I 1941 ble det imidlertid alvor i de gamle planene og TEV fikk tillatelse «ved en enkel forordning», til å regulere Stugusjøen og Essandsjøen i Tydal for å sikre tilstrekkelig driftsvann om vinteren til de allerede bygde kraftverkene nedenfor Selbusjøen. Den direkte årsaken til at tillatelsen da ble gitt, var at okkupasjonsmakten hadde beslaglagt oljelagret for TEV's reservekraftstasjon, Dampsentralen i Ila.

Litt nedenfor utløpet av Stugusjøen ble det i all hast bygd en reguleringsdam som bestod av en steinfylt tømmerkiste med påstående nåledam. Samtidig ble det foretatt en utgraving i elveleiet. Resultatet var at sjøen kunne heves 1,3 m og senkes 2,0 m i forhold til naturlig vannstand.

I midten av 1960-årene måtte dammen erstattes med en ny dam av betong. Den nye dammen gir samme oppdemming som før, men en senkningstunnel som på samme tid ble anlagt fra 20 til 50 mill. m³. Magasinet er likevel lite i